

Na podstawie wycofanego programu szkolenia okresowego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny służby dla strażaków z dnia 07.03.2022 r.

A. ORGANIZACJA SZKOLENIA

I. Założenia organizacyjne

Szkolenie powinno być zorganizowane w formie seminarium lub instruktażu i odbywać się podczas ~~realizacji doskonalenia zawodowego strażaków PSP lub doskonalenia umiejętności strażaków ratowników OSP.~~

Organizator szkolenia może rozszerzyć program szkolenia okresowego o dodatkowe godziny i zagadnienia wynikające ze specyfiki jednostki i zagrożeń występujących na obszarze chronionym/ działania.

Program szkolenia powinien zapewnić:

1. Zapoznanie się z czynnikami środowiska służby/ pracy mogącymi powodować zagrożenia dla bezpieczeństwa i zdrowia strażaków oraz odpowiednimi środkami i działaniami zapobiegawczymi.
2. Poznanie przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań na określonym stanowisku, a także związanych ze służbą/ pracą obowiązków i odpowiedzialności w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy.
3. Nabycie umiejętności wykonywania zadań służbowych w sposób bezpieczny dla siebie i innych osób, postępowania w sytuacjach awaryjnych oraz udzielenia pomocy osobie, która uległa wypadkowi.

II. Cel szkolenia

Celem szkolenia jest aktualizacja i uzupełnienie wiedzy i umiejętności w szczególności z zakresu:

- a) przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy związanych z wykonywaną służbą/pracą;
- b) zagrożeń związanych z wykonywaną służbą/ pracą oraz metod ochrony przed tymi zagrożeniami;
- c) postępowania w razie wypadku i w sytuacjach zagrożeń.

III. Uczestnicy szkolenia

Szkolenie przeznaczone jest dla ~~strażaków pełniących służbę w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej oraz~~ strażaków ratowników OSP.

IV. Realizacja procesu szkolenia

1. Na realizację szkolenia przewidziano nie mniej niż 8 godzin lekcyjnych.
2. Podstawową formą nauczania jest lekcja, której odpowiada godzina dydaktyczna, tj. nie mniej niż 45 minut.
3. Słuchacz nieobecny na zajęciach, zobowiązany jest do uzupełnienia wiedzy i umiejętności z przedmiotowego zakresu.
4. Pierwsze szkolenie okresowe z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy przechodzi każdy strażak w okresie do 12 miesięcy od ukończenia szkolenia wstępnego z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy.
5. Kolejne szkolenie okresowe z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy odbywa się w okresie do 3 lat od daty ukończenia pierwszego szkolenia okresowego.

V. Warunki ukończenia szkolenia.

1. Warunkiem ukończenia szkolenia okresowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy jest zaliczenie egzaminu.
2. Egzamin składa się z minimum 10 zadań wielokrotnego wyboru z jedną prawidłową odpowiedzią.
3. Egzamin uznaje się za zaliczony jeżeli słuchacz uzyskał minimum 70 % prawidłowych odpowiedzi.
4. Do oceniania egzaminu stosuje się skalę: zaliczył(a) – nie zaliczył(a).
5. Organizator szkolenia potwierdza ukończenie szkolenia wydając absolwentowi zaświadczenie.

B. TREŚCI NAUCZANIA

1. Regulacje prawne z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy – 1T

Materiał nauczania:

Akty prawne regulujące zakres bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy w Państwowej Straży Pożarnej/ ochotniczej straży pożarnej. Cele i system ochrony prawnej z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy w Polsce: segment wykonawczy, segment nadzoru (zewnątrzny i wewnętrzny), segment naukowo-badawczy. Profilaktyczna opieka zdrowotna strażaka.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić akty prawne dotyczące bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy oraz omówić ich zakres stosowania;
- wymienić organy sprawujące nadzór nad warunkami służby/ pracy oraz omówić zakres ich kontroli;
- wymienić prawa i obowiązki kierownika jednostki organizacyjnej oraz innych osób kierujących wobec strażaków w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy;

- wymienić prawa i obowiązki strażaka w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby/pracy.

2. Ergonomia warunków pracy w służbie/ pracy – 1T

Materiał nauczania:

Ergonomia i jej zadania. Pojęcia z zakresu ergonomii: stanowisko służby/ pracy, pole widzenia, środowisko służby/ pracy. Pozycje przy wykonywaniu służby/ pracy: stojąca, siedząca, zmienna, wymuszona. Zagrożenia dla zdrowia wynikające z niewłaściwej pozycji przy wykonywaniu służby/ pracy. Zasady rozmieszczenia urządzeń sygnalizacyjnych na stanowisku służby/ pracy. Organizacja-optimalizacja stanowiska służby/ pracy w ujęciu działań ratowniczych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- zdefiniować pojęcie ergonomii;
- wymienić zadania ergonomii;
- wyjaśnić pojęcia: stanowisko pracy, płaszczyzna pracy, środowisko służby/ pracy;
- wskazać przykłady ergonomicznych warunków służby/ pracy;
- wymienić i omówić rodzaje pozycji przy wykonywaniu służby/ pracy;
- podać przykłady zagrożeń wynikające z przyjmowania niewłaściwej pozycji przy wykonywaniu służby/ pracy;
- wymienić zasady rozmieszczenia urządzeń sygnalizacyjnych pod względem: ważności, spełnianej funkcji, kolejności ich używania oraz częstotliwości użycia.

3. Zagrożenia czynnikami występującymi w służbie/ pracy oraz zasady i metody ograniczenia oddziaływania tych czynników na strażaka – 2T

Materiał nauczania:

Czynniki uciążliwe, szkodliwe i niebezpieczne. Mikroklimat środowiska służby/ pracy. Hałas oraz wibracja w służbie/ pracy. Oświetlenie w miejscu służby/ pracy. Promieniowanie elektromagnetyczne, jonizujące, laserowe oraz optyczne. Prąd elektryczny. Pyły przemysłowe. Substancje i preparaty chemiczne. Materiały biologiczne. Obciążenia psychofizyczne. Ocena ryzyka zawodowego.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- dokonać klasyfikacji czynników uciążliwych, szkodliwych i niebezpiecznych;
- rozróżnić czynniki niebezpieczne, szkodliwe i uciążliwe pod względem charakteru ich działania na strażaka;
- podać przykłady czynników uciążliwych, szkodliwych i niebezpiecznych występujących podczas służby/ pracy;

- omówić wpływ czynników uciążliwych, szkodliwych i niebezpiecznych na człowieka;
- wymienić metody ochrony przed poszczególnymi czynnikami;
- zdefiniować źródła zagrożeń;
- zdefiniować pojęcia dotyczące oceny ryzyka zawodowego.

4. Szczegółowe warunki bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy strażaków - 2T

Materiał nauczania:

Wymagania bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy w obiektach przeznaczonych dla Państwowej Straży Pożarnej/ ochotniczej straży pożarnej. Wymagania bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy podczas działań ratowniczych. Wymagania bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy podczas szkolenia lub ćwiczeń.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić zasady korzystania z dróg publicznych prowadzących do obiektów przeznaczonych dla jednostek ratowniczych;
- rozróżniać znaki bezpieczeństwa;
- podać zasady bezpiecznego korzystania z dróg komunikacyjnych w strażnicy;
- wymienić zasady bezpiecznego korzystania z ześlizgów;
- omówić zasady systemu alarmowo-informacyjnego w strażnicach;
- wymienić wymagania bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy dla pomieszczeń socjalno-bytowych w strażnicy;
- wymienić zasady bezpiecznego korzystania z pomieszczeń w strażnicy;
- wskazać i omówić sposoby wentylacji pomieszczeń garażowych;
- omówić zasady bezpiecznego korzystania z obiektów ćwiczebnych;
- wymienić wymagania bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy podczas szkolenia i/ lub ćwiczeń;
- wymienić obowiązki uczestników szkolenia i/ lub ćwiczeń;
- wymienić obowiązki organizatora oraz kierownika szkolenia i/ lub ćwiczeń; □
wymienić wymagania bezpieczeństwa i higieny służby/ pracy podczas:
 - ✓ korzystania ze środków transportu;
 - ✓ prowadzenia działań ratowniczych na drogach;
 - ✓ pracy silników spalinowych, sprzętu oświetleniowego oraz sprzętu specjalistycznego (pomp pożarniczych, drabin i podnośników, itp.);
 - ✓ prowadzenia działań ratowniczych w obrębie zagrożenia substancjami chemicznymi;
 - ✓ prowadzenia działań ratowniczych w czasie katastrof budowlanych oraz awarii technicznych;
 - ✓ prowadzenia czynności ratowniczych na wysokości oraz poniżej poziomu terenu;

- ✓ gaszenia pożarów;
 - ✓ prowadzenia działań ratowniczych na wodzie (lodzie) i pod wodą (lodem) oraz na obszarach powodziowych, zalewowych i zalodzonych;
 - ✓ nadzwyczajnych zjawisk pogodowych;
 - wymienić zakres i tryb korzystania z praw przez kierującego działaniem ratowniczym;
 - omówić warunki odstąpienia od zasad powszechnie uznawanych za bezpieczne.
5. Zasady postępowania w razie wypadku w związku ze służbą/ pracą. Okoliczności i przyczyny charakterystycznych wypadków oraz związana z nimi profilaktyka – 2T

Materiał nauczania:

Wypadek w służbie/ pracy oraz w drodze do/ ze służby/ pracy. Choroba zawodowa w PSP. Okoliczności i przyczyny charakterystycznych wypadków w służbie/ pracy. Rodzaje wypadków: ciężki, śmiertelny i zbiorowy. Postępowanie w razie wypadku strażaka w służbie/ pracy oraz w drodze do/ ze służby/ pracy. Udział w postępowaniach powypadkowych organów zewnętrznych: prokuratura, Państwowa Inspekcja Pracy. Prawa i obowiązki kierownika jednostki organizacyjnej, bezpośredniego przełożonego osoby poszkodowanej, poszkodowanego oraz świadków wypadku. Świadczenia z tytułu wypadku i choroby zawodowej strażaka.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wyjaśnić pojęcia: wypadek w służbie/ pracy, wypadek w drodze do/ ze służby/ pracy oraz choroba zawodowa, umyślność działania, rażące niedbalstwo, zerwanie stosunku służby/ pracy;
- omówić rodzaje wypadków w służbie/ pracy;
- wymienić przyczyny wypadków w służbie/ pracy;
- opisać zakres działania organów zewnętrznych, tj. prokuratury i PIP w związku z prowadzonym postępowaniem powypadkowym;
- podać przykłady najczęstszych wypadków w służbie/ pracy oraz związane z nimi działania profilaktyczne;
- opisać postępowanie w razie wypadku ze szczególnym uwzględnieniem praw i obowiązków kierownika jednostki organizacyjnej PSP oraz bezpośredniego przełożonego osoby poszkodowanej;
- wymienić prawa i obowiązki poszkodowanego oraz świadków zdarzenia w związku z prowadzonym postępowaniem powypadkowym;
- wymienić i omówić rodzaje świadczeń z tytułu wypadku i choroby zawodowej.

VI. Literatura

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 869 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1940 z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz. U. poz. 2490);
5. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2020 r., poz. 1320 z późn. zm.);
6. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2021 poz. 1681);
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 września 1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 109, poz. 704 z późn. zm.);
8. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 z późn. zm.);
9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 180, poz. 1860 z późn. zm.);
10. Zasady przygotowania strażaków ratowników ochotniczych straży pożarnych do udziału w działaniach ratowniczych, KG PSP Warszawa 2022 r.

Ww. program opracował zespół powołany Decyzją nr 18 Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 11 lutego 2020 roku w sprawie powołania zespołu do opracowania niezbędnych dokumentów i zmian w dokumentach dotyczących bezpieczeństwa i higieny służby i pracy w Państwowej Straży Pożarnej w składzie:

1. Przewodniczący zespołu:

bryg. mgr Bogusława Mieszczak-Soćko – Naczelnik Wydziału BHP i Profilaktyki Zdrowotnej w Komendzie Głównej Państwowej Straży Pożarnej.

2. Członkowie zespołu

- 1) bryg. mgr inż. Tomasz Polak – Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej w Krotoszynie;
- 2) mł. bryg. mgr inż. Bartłomiej Jaskólski – starszy specjalista w Szkole Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu;
- 3) mł. bryg. mgr inż. Witold Mach – starszy specjalista w Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie;
- 4) mł. bryg. mgr inż. Dariusz Szymura – specjalista dziedzinowy w Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wielkopolskim;
- 5) st. kpt. mgr inż. Damian Cieślak – zastępca naczelnika w Szkole Podoficerskiej Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy
- 6) kpt. mgr Tomasz Milczarczyk – starszy specjalista w Komendzie Głównej Państwowej Straży Pożarnej
- 7) Tomasz Grzesik – starszy inspektor BHP w Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Łodzi.

3. Sekretarz zespołu:

kpt. mgr Izabela Tuszowska – Zastępca Naczelnika Wydziału BHP i Profilaktyki Zdrowotnej w Komendzie Głównej Państwowej Straży Pożarnej.

Konsultacje metodyczne:

Biuro Edukacji Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej